

Rijswijk

3de VOORTGANGSRAPPORTAGE ENERGIETRANSITIE

ENERGIE

Transitie Rijswijk

GEMEENTE RIJSWIJK
MAATSCHAPPELIJKE
ONTWIKKELINGEN
JANUARI 2022

Samenvatting

	Activiteit	Doel	Gereed	Loopt	Ver- traagd	Toelichting
1.	Energiestrategie Regio Rotterdam Den Haag (RES)	Vaststellen RES 1.0				op 23 december is de Transitievisie Warmte vastgesteld
2.	WarmtelinQ	Investeringsbeslissing WarmtelinQ				WarmtelinQ heeft investeringsbesluit genomen. Nu wordt aan de uitvoering gewerkt.
3.	Transitievisie Warmte	Vaststellen van transitievisie warmte				
4.	Communicatie/participatie	Reguliere nieuwsbrief en voortdurend communicatie over de energietransitie				Via (sociale) medio wordt voortdurend gecommuniceerd. De nieuwsbrief verschijnt een keer in 6 weken.
5.	Energieloket	Uitvoering acties van Energieloket starten				Het Energieloket is operationeel. Bewoners en VvE's kunnen daar voor vragen terecht en voeren publieksacties uit.
6.	Formaliseren samenwerking met woningcorporaties	Doelen energietransitie vastleggen in prestatieafspraken				In de prestatieafspraken zijn in hoofdlijnen afspraken gemaakt over het verduurzamen van het vastgoed
7.	Regeling Reductie Energie Woningen (RREW)	Starten met publieksacties binnen RREW				begin oktober gestart met kadobonnen actie en volgens planning andere acties richting bewoners en VvE's
8.	Marktverkenning	Binden van netwerkpartijen om warmtenetten te gaan aanleggen				Door ontbreken van uitzicht op concreet project is geen prioriteit gegeven aan het binden van een netwerkbedrijf.
9.	Wet collectieve warmtevoorziening	Inwerking treden van wet (Rijksbevoegdheid)				Door demissionaire kabinet is besloten de wet in te trekken en het over te laten aan nieuwe kabinet. Dit mede door verschil van inzicht met de VNG.

	Activiteit	Doel	Gereed	Loopt	Ver- traagd	Toelichting
	Elena-subsidie	Projecten in voorbereiding twv € 300.000 aan voorbe- reidingskosten				Woningcorporaties hebben zich terug- getrokken. Er is nu ruimte voor andere projecten. 1 VvE maakt gebruik van. Wij kijken naar ons vastgoed.
	Strategisch en maatschappelijk vastgoed	Plan om gemeentelijk vastgoed te verduurzamen				Wordt nu opgepakt.
	Nieuw integraal huisvestingsplan scholen	Verduurzaming scholen opnemen in integraal huisves- tingplan scholen				raad heeft ingestemd met IHP.
	Grip op Energie	Opstellen plan hoe we als gemeente meer grip ons eigenverbruik kunnen krijgen				op dit moment loopt nog de verkenning naar ons verbruik en worden de data ge- analyseerd. Dit levert input op voor het uitvoeringsplan.
	Zon op Rijswijk	1 dak ter beschikking stellen aan de energiecoöperatie				Afspraken zijn gemaakt met de ener- gie-coöperatie om op het dak van de Altis zonnepanelen neer te leggen. Realisatie volgt waarschijnlijk medio 2022.
	Verkenning alternatieve energie voor bedrijven	Informerende ondernemers				Het Energieloket is operationeel is operatio- neel maar wordt nog slecht gevonden. Een camapgne om deze onder de aandacht te brengen wordt opgestart
	Kosten energietransitie	Meer zicht verkrijgen in bijdrage rijksoverheid in de gemeentelijke kosten van de energietransitie				Rijk heeft wel middelen gereserveerd in de begroting van 2022. Onduidelijk is wat de rijksbijdrage aan de gemeente Rijswijk is.
	RCSG GROW	Sturingsinstrument (technisch) om te komen tot opti- malisatie van een warmtenet				Onderzoek loopt nog
	Bodemenergieplan	Interferentiegebieden aanwijzen voor optimaal gebruik van de bodem.				Bodemonderzoek rapport is opgeleverd, afstemming met ODH en PZH wordt opgestart en raadsvoorstel voorbereid

Inhoud

Samenvatting.....	2
Inleiding	5
1. Energiestrategie Regio Rotterdam en Haag (RES).....	5
2. WarmtelinQ	5
3. Transitievisie Warmte	7
4. Communicatie/participatie	8
5. Energieloket.....	9
6. Formaliseren samenwerking met woningcorporaties	13
7. Regeling Reductie Energie Woningen (RREW)	14
8. Marktverkenning	15
9. Wet collectieve Warmtevoorziening.....	15
10. Elena-subsidie	16
11. Strategisch en maatschappelijk vastgoed	16
12. Nieuwe integraal huisvestingsplan scholen (IHP)	17
13. Grip op Energie	18
14. Zon op Rijswijk/Het zonnecollectief Rijswijk.....	18
15. Verkenning alternatieve energie voor bedrijven	19
16. Kosten energietransitie.....	19
17. RCSG GROW.....	19
19. Herontwikkelingstrajecten (Te Werve/Havengebied/Plaspoelpolder)	21
20. Omgevingsvisie	22
21. Energiearmoede	22
23. Coalitieakkoord 2021-2025.....	23

Inleiding

Op 5 maart 2021 heeft u het Basisdocument Energietransitie Rijswijk vastgesteld. Wij hebben aangegeven dat wij u periodiek gaan informeren over de voortgang. Hieronder vindt u de derde voortgangsrapportage. Dit is tevens de laatste voortgangsrapportage van deze collegeperiode.

1. Energiestrategie Regio Rotterdam en Haag (RES)

De Regionale EnergieStrategie Rotterdam Den Haag (RES 1.0) is op 15 juni door de raad vastgesteld. Ook alle andere gemeenten en waterschappen hebben ingestemd met de RES 1.0, met uitzondering van de gemeente Brielle. Met hen is afgesproken dat zij aangehaakt blijven bij het vervolg van de regionale energiestrategie. Met deze aantekening is de RES 1.0 doorgezonden naar het Nationaal

programma Regionale EnergieStrategieën (NPRES). In de RES 1.0 is een aantal regionale opgaven benoemd. Inmiddels zijn deze opgaven opgepakt. Dit leidt uiteindelijk tot concrete projecten. Bijvoorbeeld de samenwerking met Rijkswaterstaat om te komen tot de opwek van duurzame energie langs rijkswegen (programma OER). Maar ook heeft de RES bijgedragen aan de besluitvorming van WarmtelinQ en wordt nu een studie uitgevoerd naar de afstemming tussen lokale bronnen en WarmtelinQ. Al deze nieuw inzichten zullen ook input leveren voor de actualisatie van de RES 2.0. Afspraak is dat elke 2 jaar de RES geactualiseerd wordt.

2. WarmtelinQ

WarmtelinQ Rotterdam-Den Haag

Op 8 november jl. is de knoop doorgehakt: Gasunie gaat starten met de aanleg van het eerste tracédeel van WarmtelinQ: tussen Vlaardingen en Den Haag. Het gezamenlijke financiële investeringsbesluit van het ministerie van EZK en Gasunie is genomen. Dit besluit heeft veel (nationale) aandacht gekregen in de pers. Wij hebben samen met een aantal gemeenten aangegeven dat we blij zijn met de komst van WarmtelinQ en dat we dit als een belangrijke stap in de realisatie van de

warmtetransitie zien. Ook de corporaties in de regio hebben dit onderstreept. WarmtelinQ is een kans om de overstap naar andere warmtebronnen voor meer bewoners haalbaar en betaalbaar te maken. Dit naast het benutten van lokale bronnen. De eerste klant van WarmtelinQ wordt energiebedrijf Eneco. Het bedrijf zal duurzame warmte van WarmtelinQ afnemen en via hun eigen bestaande warmtenet warmte gaan leveren aan woningen in Den Haag. De provincie Zuid-Holland heeft de projectco-

ordinatie (Provinciaal inpassingsplan en MER) in handen. Beide documenten zijn vastgesteld door Provinciale Staten. Inmiddels is de vergunning voor de aanleg van WarmtelinQ door de gemeente afgegeven. Tot en met 30 december '21 konden belanghebbenden beroep aantekenen tegen het PIP/MER en de omgevingsvergunning. Hier hebben een aantal partijen gebruik van gemaakt. De Raad van State buigt zich nu over de beroepen. WarmtelinQ gaat ondanks de mogelijke bezwaren door met de voorbereidingen van de werkzaamheden. Dit binnen de mogelijkheden die er zijn. Vanaf januari 2022 zijn er voorbereidende werkzaamheden op verschillende plekken langs het tracé, ook in Rijswijk. Aannemers A. Hak, Denys en GKB Groep gaan dan aan de slag met proefsleuven graven en bouwmaterialen klaarleggen. Ook zullen er bomen en struiken gerooid worden om ruimte te maken voor de werkzaamheden. De gemeente heeft diverse afspraken gemaakt

over de communicatie met bewoners over het project. Omwonenden van het tracé ontvangen de komende tijd een brief met de exacte momenten en locaties van het werk in hun directe omgeving. Eind maart wordt een aantal bewonersbijeenkomsten (digitaal) georganiseerd rondom de vergunningaanvraag, de PIP en de MER. In Den Haag starten de voorbereidende werkzaamheden naar verwachting in het najaar van 2022.

WarmtelinQ+ Rijswijk Leiden

De Transitievisie Warmte is een startpunt en is niet in beton gegoten. De visie bevat een uitvoeringsprogramma op hoofdlijnen. Het is belangrijk om nu al aan de slag te gaan met de uitvoering. Want CO2-reductie bereiken we niet door een visie vast te stellen, maar door bewoners, woningcorporaties en bedrijven maatregelen te laten nemen. Ook moeten we als gemeente aan de slag om ons eigen vastgoed te verduurzamen en projecten aan te pakken

3. Transitievisie Warmte

De Transitievisie Warmte Rijswijk is op 23 december 2021 in de raad vastgesteld. Daarmee is het beleid op hoofdlijnen vastgelegd en is richting gegeven aan de warmtetransitie in Rijswijk. Dit met de kennis van nu. De inzet voor de komende jaren is: reductie van de warmtevraag door bewustwordingscampagnes en kijken of en welke wijk we al van het aardgas af kunnen halen. Met het vaststellen van de Transitievisie Warmte voldoen we aan de afspraken zoals die zijn gemaakt in het Klimaatakkoord (2019). De Transitievisie Warmte is in samenwerking met de corporaties, Stedin, een bestuurder van een VvE en een commerciële vastgoedverhuurder opgesteld. De Adviesraad Energietransitie (in oprichting, zie later) heeft een eerste advies afgegeven. Het advies van de Adviesraad heeft geleid tot wijzigingen in de definitieve Transitievisie Warmte.

De Transitievisie Warmte is een startpunt en is niet in beton gegoten. De visie bevat een uitvoeringsprogramma op hoofdlijnen. Het is belangrijk om nu al aan de slag te gaan met de uitvoering. Want CO₂-reductie bereiken we niet door een visie vast te stellen, maar door bewoners, woningcorporaties en bedrijven

maatregelen te laten nemen. Ook moeten we als gemeente aan de slag om ons eigen vastgoed te verduurzamen en projecten aan te pakken.

4. Communicatie/participatie

Doelstellingen communicatie:

- » **Informeren**; met goede, actuele informatie en voorlichting. We maken duidelijk waarom de energietransitie nodig is, wat, hoe en wanneer we iets gaan doen en wie we daarvoor nodig hebben.
- » **Inspireren**; met aansprekende voorbeelden uit de stad en regio laten we zien hoe anderen het verduurzamen aanpakken. We laten zoveel mogelijk mensen zelf aan het woord. Met deze persoonlijke en eerlijke verhalen laten we zien dat het niet zo ingewikkeld hoeft te zijn.
- » **Activeren**; met handige tips & tricks geven we een concreet handelingsperspectief. Het liefst door en voor Rijswijkers. Leer je woning kennen. Hoe kan ik besparen? Van laagdrempelig in dagelijkse routine (energie besparen) tot de langere termijn (beter isoleren).
- » **Participeren**; we gaan de dialoog aan met bewoners en ondernemers. We kiezen voor een wijkgerichte aanpak: wat is er al in de wijk (inspirerende voorbeelden) wat is er nog nodig, hoe kunnen we het samen én stap voor stap aanpakken.

Strategische uitgangspunten:

- » Energietransitie is van ons allemaal: we doen het stap voor stap én samen
- » Geen campagne, maar structurele communicatie, de kracht van herhaling en de kracht van verhalen gebruiken.
- » Dialoog op wijkniveau: iedere wijk heeft zijn eigen samenstelling, met eigen typen woningen, gebouwen en inwoners. Communicatie stemmen we goed af op deze wijkspecifieke kenmerken.
- » Uitkomsten enquête gebruiken als aanknopingspunten voor communicatie
- » We benadrukken de positieve kanten: het is noodzakelijk, maar er zijn ook kansen en voordelen, zoals comfortabeler wonen, lagere energielasten, goed voor het milieu.
- » We communiceren eerlijk en transparant.

Stand van zaken, wat is er gerealiseerd:

- » rijswijk.nl/schakeltover: (energie Service Punt) website gemeente Rijswijk, centrale ingang voor alles wat bewoners en ondernemers in Rijswijk moeten weten over de Energietransitie. Vanuit hier verwijzen we ook door naar de pagina's van het Regionale Energieloket.
- » Regionaal Energieloket –particulieren: regionaalenergieloket.nl/rijswijk. (zie verder punt 5).
- » Regionaal Energieloket - zakelijk: regionaalenergieloket.nl/rijswijk (vanaf april 2021 online zie verder punt 5).
- » Regionaal Energieloket - VvE's: regionaalenergieloket.nl/rijswijk.
- » Online peiling (enquête) is gehouden: rapportage met uitkomsten en conclusies is als bijlage bij dit voortgangsbericht gevoegd.
- » Contacten woningcorporaties zijn gelegd.
- » De eerste acties vanuit de RREW subsidie zijn gecommuniceerd: zie punt 7.

Rijswijk schakelt over.

Wat moet er nog gebeuren:

We gaan onze boodschap uitdragen en gaan doorlopend communiceren. Rijswijkers weten straks waarom de overstap nodig is, worden geïnspireerd om zelf een bijdrage te leveren en worden aangezet om zelf in actie te komen met praktische tips, subsidies, hulp van de gemeente etc.. We gaan de wijken in om in gesprek te gaan over wat er nodig is en om mensen te helpen. We gaan lokale initiatieven zoveel mogelijk stimuleren en faciliteren.

- » Educatie op basisscholen: de energietransitie introduceren en behandelen.
- » Opstelling (mobiel) informatiecentrum ten aanzien van verduurzamen.
- » Centrale inkoopacties RREW: isolatie, zonnepanelen en warmtepompen.

5. Energieloket

In 2021 hebben we in samenwerking met het Regionaal Energieloket drie energieloketten ingericht met doelgroep-specifieke informatie en tips. Het Energieloket voor ondernemers is ingericht in overleg met het Bedrijvencontactpunt en de Belangenvereniging Bedrijven Rijswijk (BBR).

In 2022 zal hier een fysiek informatiecentrum energietransitie aan worden toegevoegd in het RCSG.

**regionaal
energieloket**

Energieloket particulieren

1. Digitaal loket - particulieren

- a. Voor bewoners van zowel huur- als koopwoningen.
- b. Actuele, accurate en onafhankelijke informatie over woningverduurzaming.
- c. Actueel overzicht van financiële regelingen, subsidies op landelijk, provinciaal en lokaal niveau (indien aanwezig uiteraard).
- d. Een digitale Huisscan: tool voor een gratis no-regret stappenplan.
- e. Overzicht van alle lokale projecten in de gemeente (projecten, lokale initiatieven, evenementen).
- f. Overzicht van lokale en regionale uitvoerende bedrijven inclusief reviewssysteem.

2. Klantenservice - particulieren

- a. Professionele helpdesk/support bereikbaar per mail en telefoon op werkdagen van 09.00-17.30 uur.
- b. De klantenservice kent een 1e en een 2e lijn. De 1e lijn beantwoordt algemene vragen over bijv. subsidies, salderen, etc. De 2e-lijn zijn bouwkundige- en installatietechnische vragen zoals vragen over isolatie, ventilatie, zonnepanelen, duurzame warmtetechnieken.

Energieloket zakelijk

1. Digitaal loket - zakelijk

- a. Overzicht van veel voorkomende gebouwtypen in de gemeente Rijswijk (nader te bepalen). Denk aan kantoren, bedrijfshallen, retail, detailhandel, agrarisch vastgoed, etc.
- b. Doorverwijzing naar relevante partijen in de gemeente die een ondernemer verder kunnen helpen. Denk aan bedrijvenverenigingen, netbeheerder, omgevingsdienst, lokale adviseurs, etc.
- c. Overzicht van alle verplichte maatregelen per gebouwtype.
- d. Overzicht van alle subsidies en financiële regelingen.

2. Klantenservice - zakelijk

- a. 1e-lijns ondersteuning bij vragen van MKB-ers over het verduurzamen van hun pand.
- b. Beantwoordt vragen over subsidies, lijst met verplichte maatregelen, energielabel C per 2023, etc.
- c. Professionele helpdesk/support bereikbaar per mail en telefoon op werkdagen van 09.00-17.30 uur.

Energieloket VvE's

1. Digitaal loket - VvE's

- a. Digitaal loket om VvE's te helpen bij de te nemen stappen (verkennen, planvorming, verdiepen, aanvragen, uitvoeren).
- b. Per stap biedt het loket templates en hulpbronnen op vier onderdelen: 1) technisch plan, 2) financieel plan, 3) Vergunningen, 4) Draagvlak VvE

2. Klantenservice - VvE's

- a. 1e-lijns ondersteuning bij vragen van VvE's over het verduurzamen van hun gebouw.
- b. Beantwoordt vragen over subsidies en besluitvorming.
- c. Professionele helpdesk/support bereikbaar per mail en telefoon op werkdagen van 09.00-17.30 uur.
- d. Mogelijkheid voor het inzetten van een VvE-coach, die de VvE van A-Z begeleidt (tegen betaling).

RCSG Infocentrum energietransitie (Opening Q2 2022)

Rijswijk Centre for Sustainable Geo-energy

In het RCSG wordt een informatie-centrum ingericht "De Energy Cave". Wij zijn hierbij aangesloten en zien mogelijkheden om deze ruimte te gebruiken voor het informeren van onze inwoners over de energietransitie en hoe zij hier een bijdrage aan kunnen geven (verduurzamen van hun woningen).

De insteek is nu om energiecoaches een toelichting te laten geven aan de hand van de 25 rapporten die zijn opgesteld van de diverse voorbeeldwoningen in Rijswijk. Ook willen we een (mobiele) tentoonstelling laten maken om de inwoners meer "gevoel" te geven bij de uitvoering. Denk hierbij aan: voorbeelden van isolatie, het vervangen van kozijnen/glas, ventilatiesystemen, een warmtepomp installatie (inclusief voorraadvat en boiler). Wat houden deze maatregelen in, hoe zien ze eruit en wat levert het op? De tentoonstelling wordt verplaatsbaar. Dit omdat de ruimte in de Energy Cave voor meerdere doeleinden wordt gebruikt, daarnaast willen we ook de mogelijkheid houden om de informatie mee de wijk in te nemen bij voorlichtingsbijeenkomsten e.d.

In een later stadium wordt de tentoonstelling mogelijk uitgebreid met een maquette van een warmtenet. Hierin is dan ook meer overlap met het geothermie centrum. Insteek vanuit de energietransitie is vooral om te laten zien wat de impact is in de straat en in huis.

Vanuit de prestatieafspraken met de woningbouwcorporaties wordt ook verwezen naar dit informatiecentrum. Wat de gedachten en invulling van de woningcorporaties hierin is moet nog nader in kaart worden gebracht.

6. Formaliseren samenwerking met woningcorporaties

We werken intensief samen met de woningcorporaties. Zo zijn ze betrokken geweest bij het opstellen van de Transitievisie Warmte. Afgesproken is dat de corporaties ook na het vaststellen van de Transitievisie Warmte blijven samenwerken aan de uitvoeringsprogramma van de visie, zowel op medewerkers als ook op bestuurlijk niveau. Een van de onderdelen is om samen tot een aanvraag te komen voor een financiële bijdrage om de buurten in de startwijk (Stervoorde/Ministerburt) van het aardgas te halen. Maar ook op andere onderdelen vraagt de energietransitie samenwerking. In de prestatieafspraken zijn daarom een aantal afspraken met elkaar gemaakt.

7. Regeling Reductie Energie Woningen (RREW)

Op 08 februari 2021 heeft Gemeente Rijswijk de eenmalige specifieke uitkering Regeling Reductie Energiegebruik Woningen (RREW) toegekend gekregen. Met de RREW kan de

gemeente huurders en eigenaar-bewoners stimuleren om energie te besparen in hun woning waardoor de CO₂-uitstoot vermindert en de woonlasten lager worden.

Door deze regeling kunnen we huurders en eigenaar-bewoners bewust(er) maken van hun mogelijkheden om energie te besparen. We trekken gezamenlijk op met de woningcorporaties Rijswijk Wonen en Vidomes. Begin oktober 2021 is de actie voor de cadeaubonnen gelanceerd. Daarnaast zijn een groot aantal andere acties al uitgevoerd. We merken dat er grote belangstelling is voor de activiteiten die we uitrollen binnen de RREW.

Het uitvoeringsprogramma is opgezet en de eerste acties zijn reeds uitgevoerd. Hieronder een opsomming van de acties.

Actie	Datum
Cadeaubonnen*	01/10/2021 – 30/07/2022
Webinar energiebesparen voor huurders	18/11/2021
Webinar energiebesparen voor VvE's	22/11/2021
Webinar Zon op VvE (inclusief dakscan en rapport voor VvE's)	01/12/2021 & 10/01/2021
Woning opname en rapporten 25 woningtypen	Wk 46
- Webinar woningtypen_01	07/12/2021
- Webinar woningtypen_02	08/12/2021
- Webinar woningtypen_03	09/12/2021
Online TvW Tool beschikbaar stellen	01/01/2022
Webinar toelichting TvW	24/01/2022
Info avond en collectieve inkoopactie glas en isolatie	14/02/2022
Info avond en collectieve inkoopactie zonnepanelen	04/04/2022
Info avond en collectieve inkoopactie (hybride) warmtepompen	30/06/2022

*Cadeaubonnen: op 04/01/2022 is de tussenstand als volgt:

	Toegewezen	Uitgegeven	Verzilverd
Koopwoningen	1693	1693	1485
Rijswijk Wonen	3500	1685	1605
Vidomes	1200	363	340
Huurwoningen overig	468	468	399

8. Marktverkenning

In het basisdocument Energietransitie stond al dat we op termijn streven naar een open warmtenet met meerdere warmtebronnen en meerdere leveranciers. De gedachte hierachter is dat inwoners dan hun eigen leverancier kunnen kiezen, zoals dat nu al voor gas en elektriciteit geldt. In een informatieve raadsbijeenkomst in maart 2021 (deelonderwerp) is de governance structuur nader met elkaar doorgesproken.

In de Transitievisie Warmte is het uitgangspunt van een open warmtenet (op termijn) nog een keer vastgelegd. Landelijk zijn vele (markt) modellen ontwikkeld en deels beproefd. We kijken hier goed naar. Ambtelijk zijn ervaringen opgehaald. Het is nu kijken hoe we verder kunnen en hoe we bestuurlijk kunnen komen tot een samenwerking met een netwerkpartij. Dit ook richting een mogelijk startproject Stervoorde/Ministerbuurt.

9. Wet collectieve Warmtevoorziening

We hebben u in de vorige voortgangsrapportage medegedeeld dat de Wet collectieve warmtevoorziening werd voorbereid door de rijksoverheid. De planning was dat de wet op 1 januari 2022 zou ingaan. Door de val van het kabinet begin 2021 en blijvende fundamentele kritiek op de concept wetteksten vanuit onder andere de VNG, heeft het demissionaire kabinet besloten om de wet terug te trekken. Hoe het nu verder gaat is niet duidelijk, dat is aan het nieuwe kabinet. Als tussenoplossing is het wetsvoorstel 'gemeentelijke instrumenten warmtetransitie' in december '21 in consultatie. Dit wetsvoorstel biedt gemeenten de mogelijkheid om te regelen welke wijken op termijn overstappen op een duurzaam alternatief voor aardgas. Het wetsvoorstel bevat aanpassin-

gen van de Omgevingswet en de Gaswet. Het wetsvoorstel is erop gericht gemeenten de bevoegdheid te geven om lokale regels te stellen voor de uitvoering van de transitie van aardgas naar duurzame alternatieven in de gebouwde omgeving. De gemeente kan bepaalde wijken aanwijzen waar een energievoorziening met duurzame energie beschikbaar komt als alternatief voor aardgas (hierna: de aanwijsbevoegdheid). Met dit wetsvoorstel kan het Rijk kaders stellen, om deze overstap van waarborgen te voorzien voor bewoners en gebouweigenaren, Via een algemene maatregel van bestuur (hierna: AMvB) worden de kaders op een later moment verder vormgegeven om zo invulling te geven aan de waarborgen.

10. Elena-subsidie

De provincie heeft in samenwerking met een groot aantal gemeenten een subsidieaanvraag voorbereid in het kader van de Europese subsidie "Elena". De corporaties hadden een aantal projecten via de gemeente hiervoor aangemeld. De subsidie is toegekend. Het gaat om € 300.000. Op 30 september 2020 hebben wij hiervoor een uitvoeringsovereenkomst met de provincie getekend. Doordat de toekenning van de subsidie lange tijd op zich liet wachten, hebben de corporaties uiteindelijk afgezien van subsidie. Zij konden niet langer wachten met hun projecten. Hierdoor is er veel ruimte om andere projecten aan te melden. Een VvE heeft subsidie gekregen en is aan de slag gegaan. We hebben meerdere malen ander VvE's gewezen op de mogelijkheden van de Elena-subsidie, maar dit heeft tot op heden niet

tot nieuwe aanvragen geleid. We kijken nu of we de Elena-subsidie in kunnen zetten op de verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed. Van belang is dat er voor 30 september 2023 besluitvorming plaatsvindt om daadwerkelijk te investeren. Het is niet te verwachten dat wij aanspraak zullen gaan maken op het gehele bedrag van € 300.000. De provincie heeft aangegeven nog een aantal projecten in de wacht te hebben staan. Vandaar dat besloten is dat de provincie € 150.000 van ons budget kan toekennen aan nieuwe projecten. De komende maanden gaan wij kijken of we een aantal onderzoeken kunnen uitvoeren om het gemeentelijke vastgoed te verduurzamen. In een volgend voortgangsrapportage zullen wij hierop terug komen.

11. Strategisch en maatschappelijk vastgoed

Voor al het maatschappelijk vastgoed is een meerjarenonderhoudsplan (MJOP) opgesteld. Aan de hand van deze MJOP's worden onderhoud, verplichte keuringen en vervangingen uitgevoerd. Ook is de verplichte EED (energie audit) uitgevoerd. De in de audit benoemde aanpassingen met een relatief korte terugverdientijd zijn en/of worden uitgevoerd. Dit is een verplichting en wordt uit de reguliere voorziening betaald, waarbij zoveel mogelijk gebruik wordt gemaakt van natuurlijke vervangingsmomenten.

Omdat de gemeente een voorbeeldfunctie heeft, hebben we als ambitie gesteld om - waar mogelijk - verder te verduurzamen dan de verplichte aanpassingen. Onderzocht wordt hoe de MJOP's verduurzaamd kunnen worden en welke financiële gevolgen dit heeft.

12. Nieuwe integraal huisvestingsplan scholen (IHP)

Op 12 oktober 2021 is het IHP Rijswijk aangenomen door de Raad. Vanuit de energietransitie ondersteunen wij de ambities en doelstellingen zoals beschreven in het IHP, zoals: energie neutraliteit door middel van ENG (Energie Neutraal Gebouw), normering voor nieuwbouw, 'Frisse Scholen', Voorbeeldfunctie exploitatiegerichte materialisering en extra duurzaamheid.

Ook thema's als het beschikbaar stellen van extra dakcapaciteit zodat omwonenden hier gebruik van kunnen maken voor zonnepanelen dragen wij een warm hart toe. De insteek van TCO (Total Cost of Ownership) is in onze opinie de juiste weg om tot een structurele en gezonde financiering te komen.

In het IHP is echter te lezen dat de schoolbesturen voorzichtig zijn in het toezeggen van bijdragen. De verwachting van de gemeente is dat de schoolbesturen op basis van gelijkwaardigheid bereid zijn om mee te investeren in de extra kosten om zo de gezamenlijk beoogde doelstellingen te realiseren.

De gemeente en schoolbesturen zijn overeengekomen de kansen voor TCO op projectniveau nader te onderzoeken en vast te leggen. Mocht TCO in de businesscases niet haalbaar blijken, zullen gemeente en schoolbesturen zich gezamenlijk beraden over het afschalen van de kwaliteitsambitie of het eventueel faseren van projecten.

Wij zullen ons blijven inzetten om de onderstaande adviezen te verwezenlijken.

1. Wij ondersteunen de ambitie en doelstellingen uit het IHP en het aanvullende onderzoek naar de businesscase.
2. Wij adviseren om op voorhand vast te leggen binnen welke (financiële) kaders het voorliggende voorstel haalbaar is. Waar zijn schoolbesturen en gemeente (aanvullend) toe bereid, welke bandbreedte is haalbaar.
3. Als een school voorlopig nog geen (groot) onderhoud nodig heeft, maar wel een groot dak heeft om zonnepanelen te plaatsen, dan mag deze kans niet vooruitgeschoven worden. De inzet is om afspraken hierover te maken met de schoolbesturen.
4. Financiering van duurzaamheidsmaatregelen die zich terugverdienen (kort of lang, zon- en besparingsmaatregelen, warmte en elektra) kunnen eventueel gefinancierd worden door de gemeente. Hierover worden nu ook al afspraken gemaakt. De randvoorwaarden voor deze financiering moeten concreet worden vastgelegd.

13. Grip op Energie

Het is in deze tijd een must om actuele verbruiksgegevens in beeld te hebben. In het kader van klimaatveranderingen en de daarbij behorende reductieafspraken zijn we verplicht audits te laten doen waarbij verbruiksgegevens een belangrijke rol spelen. Daarnaast is het ook belangrijk om de juiste gegevens in de begroting op te nemen: om de juiste maatregelen te nemen in het kader van duurzaamheid en om niet geconfronteerd te worden met niet begrote eindafrekeningen.

Naar aanleiding van een raadsvergadering op 3 en 5 november 2020 is een motie “Grip op energieverbruik” ingediend. De motie vraagt om het Rijswijkse energieverbruik in kaart te brengen en om een jaarlijkse energiebegroting op te stellen die onderdeel wordt van planning-en-controlecyclus.

Naar aanleiding hiervan is het volledige aansluitbestand van energiemeters geïnventariseerd en wordt dit Q2 2022 aangesloten op een energie management systeem (EMS). Met dit EMS wordt inzicht gekregen in energieverbruik en gekoppeld aan een automatische factuur controle. Vervolgens zal dit leiden tot periodieke rapportages met voorstellen voor data gestuurde verduurzamingsmaatregelen.

14. Zon op Rijswijk/Het zonnecollectief Rijswijk

Begin 2021 heeft het college een intentieovereenkomst gesloten met de energiecoöperatie Zon op Rijswijk. Deze intentieovereenkomst heeft betrekking op het realiseren van een project waarbij op het dak van het sportcomplex De Altis zonnepanelen worden neergelegd die Zon op Rijswijk tegen betaling uitgeeft aan inwoners die zich hiervoor aanmelden. Ondanks allerlei tegenslagen heeft de energiecoöperatie aangeven een haalbare exploitatie te kunnen realiseren. Zij zijn daarbij wel afhankelijk van het toekennen van een subsidie binnen de rijksregeling Subsidie Coöperatieve Energieopwekking (SCE) die in maart 2022 aangevraagd kan worden. Een nieuw op te

richten energiecoöperatie - het Zonnecollectief Rijswijk - gaat dit dak realiseren. Deze nieuwe Energiecoöperatie, met deels dezelfde initiatiefnemers en bestuursleden, is in het leven geroepen omdat Zon op Rijswijk specifiek voor het project op de gemeente Werf was bedoeld. Het nieuwe collectief heeft de ambitie om meer daken te realiseren binnen de coöperatie.

15. Verkenning alternatieve energie voor bedrijven

De komende tijd gaan we met ondernemers in Rijswijk in overleg over hoe zij tegen de energietransitie aankijken, op welke wijze zij dit zelf willen oppakken en wat zij daarbij van de gemeente verwachten. Op basis hiervan kunnen wij goed inspelen op de behoefte van ondernemers en de alternatieven schetsen die er zijn om tot de verduurzaming van bedrijven te komen.

Er is reeds een energieloket ingericht voor ondernemers, maar deze wordt nog slecht gevonden.

Samen met EZ zullen we een campagne opzetten om dit loket beter onder de aandacht te brengen. Hierbij zal tevens gewezen worden op de energiebesparingsplicht en de verplichting voor 'minimaal label C' voor kantoren, die vanaf januari 2023 van kracht is. De Omgevingsdienst Haaglanden zal hierop gaan handhaven.

16. Kosten energietransitie

In de vorige voortgangsrapportage hebben we aangegeven dat de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB), 'Van Parijs naar praktijk', concludeert dat de uitvoeringslasten voor gemeenten

neerkomen op circa € 600 miljoen per jaar voor de komende 3 jaar ('22-'24). Bij het instemmen van het Klimaatakkoord in 2019, hebben gemeenten als voorwaarde gesteld dat er een vergoeding moet komen voor de uitvoeringslasten. Op basis van dit rapport onderhandelt de VNG verder met het Rijk Met Prinsjesdag is duidelijk geworden dat het Rijk wel middelen heeft opgenomen om gemeenten financieel te compenseren om de uitvoering van de Energietransitie vorm te geven. Op dit moment (begin januari) is echter nog niet duidelijk wat de bijdrage vanuit het Rijk is.

17. RCSG GROW

In de vorige voortgangsrapportage is aangegeven dat de samenwerkende partijen rondom het Rijswijk Centre for Sustainable Geo Energy (RSCG), onder andere TNO, Haag Aardwarmte en EBN, ondersteund door de gemeente samenwerken aan het onderzoeksproject Dynamisch GROeimodel voor productie, distributie, levering en organisatie van duurzame Warmte in de gebouwde omgeving. Dit GROW onderzoek is gericht op een case-studie voor de stapsgewijze

ontwikkeling van warmtenetten gekoppeld aan een geothermiebron. Dit levert kennis op om onze startbuurten van het aardgas te halen. Tegelijkertijd levert het kennis op die gedeeld wordt via het nationale WarmingUp-programma. De kennis die wordt opgedaan is namelijk openbaar toegankelijk en draagt bij aan de verlaging van nationale kosten van warmtenetten. Het onderzoek loopt nog en zal tot medio 2022 doorlopen. Ook de corporaties leveren een bijdrage aan het project.

18. Bodemenergieplan

De gemeente Rijswijk wil inzicht in de potentie en de risico's van bodemenergie ten behoeve van de energietransitie voor de gebouwde omgeving. Omdat er steeds vaker gebruik gemaakt wordt van bodemenergie is het ook zaak om hierop te kunnen sturen.

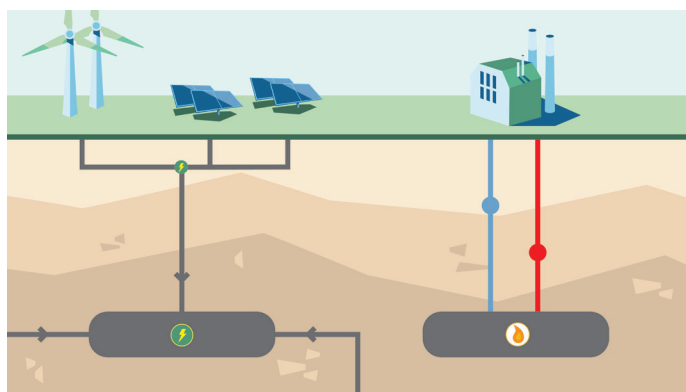
Hiervoor zijn afgelopen jaar een tweetal onderzoeken uitgevoerd.

1. Advies grootschalige toepassing van bodemenergie in Rijswijk

In dit rapport is onderzoek gedaan naar de risico's van grootschalige toepassing van bodemenergie, op basis van de bodemopbouw en de hydrologische situatie in de gemeente Rijswijk. Gebieden waar reële risico's kunnen optreden, zijn in kaart gebracht en mogelijke beheersmaatregelen zijn voorgesteld. Tevens is de capaciteit en de potentie van de bodem bepaald. Op basis van de risico's en de potentie van de bodem zijn gebieden vastgesteld, waarbij het opstellen van bodemenergieplannen en de toewijzing van interferentiegebieden een duidelijke meerwaarde hebben.

2. Bodemenergieplan Gemeente Rijswijk – In de Bogaard

Het doel van het bodemenergieplan is om op basis van de lokale geohydrologie en de huidige en toekomstige energiebehoefte een aantal regels op te stellen. Deze regels zorgen ervoor dat de inzet van de bodem efficiënt wordt benut en bodemenergiesystemen in In de Bogaard optimaal worden ingericht. Deze regels omvatten aanvullende vereisten aan de toekomstige vergunningaanvragen en aanleg van systemen. Dit plan kan worden gebruikt als onderlegger voor het vastleggen van een interferentiegebied om de regels juridisch te verankeren.

Met het bodemenergieplan van In de Bogaard zullen de vervolgstappen worden gezet om het gebied als interferentiegebied aan te wijzen en hierover af te stemmen met de PZH en de Omgevingsdienst Haaglanden. Parallel hieraan wordt geïnventariseerd welke gebieden nog meer als interferentiegebied in aanmerking komen.

19. Herontwikkelingstrajecten (Te Werve/Havengebied/Plaspoeelpolder)

Er lopen veel (her)ontwikkelingstrajecten in Rijswijk. De Transitievisie Warmte en bodemenergieplannen hebben directe koppelingen met de (her)ontwikkelingen die bekend zijn binnen het ruimtelijk domein.

Voor elektrische duurzame opwek ligt in deze (her)ontwikkelingsgebieden nog een grote uitdaging. Het is van belang om deze, daar waar mogelijk, te realiseren. In de ontwikkeling van het omgevingsplan wordt meegenomen of de Omgevingswet mogelijkheden biedt om te

sturen op zowel de thermische als elektrische opwek van duurzame energie.

Vanuit de energietransitie blijven we in gesprek met de ontwikkelaars en informeren we hen over de Transitievisie Warmte en Bodemenergieplannen. Voor de (her)ontwikkelingen geldt dat deze moeten voldoen aan het nieuwe en aangescherpte bouwbesluit NTA 8800 wat in lijn is met de huidige ambities van de Gemeente Rijswijk.

20. Omgevingsvisie

Op dit moment zijn de mogelijkheden voor duurzaamheid in het ruimtelijk spoor beperkt. Het is lastig om bijvoorbeeld regels op te nemen in een bestemmingsplan of concreet beleid te formuleren waar je ook aan kunt toetsen. De mogelijkheden binnen de Omgevingswet zijn groter. Enerzijds aan de kant van de Omgevingsvisie. Aan de andere kant door het omgevingsplan waarin ambities en regels voor duurzaamheid opgenomen kunnen worden.

Wij zullen ons voorbereiden op de Omgevingswet door beleid te onderzoeken waarbij we kunnen voorsorteren op de gemeentelijke ambities op het gebied van duurzaamheid uitgewerkt in de Omgevingsvisie. Het is uiteindelijk ook de bedoeling dat dit soort ambities voor de fysieke leefomgeving landen in de Omgevingsvisie.

De energietransitie heeft duidelijke raakvlakken met de Omgevingsvisie. In de Omgevingsvisie moeten een aantal zaken worden verankerd: bijvoorbeeld de Transitievisie Warmte en bodemenergieplannen. Ook de mogelijkheid om duurzame energie op te wekken en andere duurzaamheidsdoelstellingen moeten in de Omgevingsvisie een verankering krijgen. De Omgevingsvisie krijgt vervolgens een vertaling in omgevingsplannen. De wijkplannen om van het aardgas af te gaan vinden een borging in het omgevingsplan. Vanuit de energietransitie trekken we dus nauw op met de collega's (ambtelijk en bestuurlijk) om de inhoud en het juridische kader goed op elkaar afgestemd te krijgen.

21. Energiearmoede

Naar aanleiding van de motie over Energiearmoede is er samenwerking met Armoede en Schulden beleid. Er is overleg met de woningbouwcorporaties om een aanpak af te stemmen. Vanuit de energietransitie is de insteek dat ons beleid reeds conform energiearmoede bestrijding is en dat we kenbaar maken wat we al doen om de burger te informeren en ondersteunen. We gaan een routekaart maken voor de burger waarin wordt opgenomen waar ze terecht kunnen voor welke ondersteuning, zowel vanuit de woningcorporatie, Armoede en Schulden beleid als vanuit de energietransitie.

De Rijksoverheid heeft in het kader van stijgende energielasten en armoede bestrijding, financiële middelen beschikbaar gesteld. In samenspraak zal een aanpak worden opgesteld hoe we deze middelen in kunnen zetten.

23. Coalitieakkoord 2021-2025

In het coalitieakkoord staan de plannen van een nieuw kabinet voor de komende periode. Klimaat en energie zijn een van de speerpunten van het nieuwe kabinet. Het is “dé uitdaging voor onze generatie”. Het kabinet komt met een breed pakket maatregelen om tenminste 55 procent CO₂-reductie in 2030 mogelijk te maken (nu afgesproken 49 procent) en belooft zich in te spannen om 60 procent reductie te halen. Het belang van het tegengaan van klimaatverandering belang is onderstreept om een afzonderlijke minister voor Klimaat en Energie aan te stellen.

- » In het klimaatfonds komt uiteindelijk 35 miljard euro voor de komende tien jaar beschikbaar. Dit fonds zal naast de SDE++ bestaan.
- » Op wijkniveau zet het kabinet, waar dat kosteneffectief kan, in op de realisatie van duurzame warmtenetten. De onrendabele top van collectieve warmteprojecten zal deels worden gefinancierd uit een nationale subsidieregeling, zodat dit voor huishoudens betaalbaar blijft.
- » Er komt een bijmengverplichting voor groen gas in het gasnet.
- » Hernieuwbare energiebronnen om actief te stimuleren zijn wind op zee, zon-op-dak, aardwarmte, groen gas en aquathermie. Ook wil het de productie en import van waterstof opschalen.
- » Het nieuwe kabinet zet vol in op energie besparen met het manifest Nationaal Isolatieprogramma voor huizen en bedrijven. Dit moet “mét commitment en middelen tot tenminste 2030 - woningen sneller, slimmer en socialer isoleren”.
- » Het voor verenigingen van eigenaars en woningeigenaren makkelijker gemaakt om te verduurzamen. Met normering en positieve prikkels bevorderen we dat verhuurders huurwoningen met slechte isolatie verduurzamen. Woningen met slechte isolatie mogen op termijn niet meer worden verhuurd. Het Warmtefonds wordt hiervoor ingezet en het mkb krijgt er toegang toe.
- » De technologie waar dit kabinet zich met name op richt is de hybride warmtepomp.
- » Het kabinet helpt het mkb met verduurzamen. Ze zorgen voor inzicht in en advies over de stappen die het mkb kan zetten. Ze stimuleren verduurzaming en versimpelen de regelingen voor ondernemers. Toekomstig klimaatbeleid toetsen ze op de effecten op het mkb.
- » Met de tien tot twintig grootste vervuilers van Nederland zegt het kabinet “bindende maatwerkafspraken” te gaan maken.
- » Het streven is dat uiterlijk in 2030 alle nieuwe auto's emissieloos zijn. We introduceren in 2030 een systeem van Betalen naar Gebruik voor alle automobilititeit en stellen wetgeving vast.
- » Een randvoorwaarde voor een ambitieus klimaatbeleid is het hebben van voldoende vakmensen, nu maar ook op weg naar 2050. We gaan met onderwijsinstellingen, overheden, en sociale partners aan de slag om vakmensen op te leiden en, waar nodig, om of bij te scholen.

- » Er wordt ook extra geïnvesteerd in onderzoek en innovatie van klimaatneutrale technologieën. De nadruk ligt daarbij op grote programma's die ook bijdragen aan het "betaalbaar houden" van de energietransitie, met aandacht voor de samenhang met circulariteit.
- » Kernenergie kan in de energiemix een aanvulling zijn op zon, wind en geothermie en kan worden ingezet voor de productie van waterstof. Ook maakt het ons minder afhankelijk van de import van gas. Daarom blijft de kerncentrale in Borssele langer open, met uiteraard oog voor de veiligheid. Daarnaast zet dit kabinet de benodigde stappen voor de bouw van 2 nieuwe kerncentrales. Dat betekent onder andere dat het kabinet marktpartijen faciliteren bij hun verkenningen, innovaties ondersteunen, tenders uitzetten, de (financiële) bijdrage van de overheid bezien, wetten regelgeving waar nodig in orde maken. Ook zorgen ze voor veilige, permanente opslag van kernafval.
- » Het kabinet kijkt nu ook verder dan 2030, door uit te spreken in 2035 op 70 procent CO₂-reductie te willen zitten en 80 procent in 2040. Om dit te bereiken wil het kabinet voorbereidingen treffen voor rekeningrijden in 2030, twee nieuwe kerncentrales bouwen en de energienetwerken toekomstbestendig maken.

